

Nr. 4/2018, 12. årgang

Tynset

God Jul

Tema | **Velferdsteknologi**

Informasjonsmagasin
fra Tynset kommune

Om det striregner, om sola skinner, om gradestokken viser godt under 30 eller om snøslapset siger inn i fottøyet og gjør føttene iskalde og våte, er disse jordens engler ute på veien for å gjøre dagen enklere for sambygdinger som trenger det mest. Selvfølgelig snakker vi om hjemmetjenesten i Tynset.

Med lyden av nøkkelen i ytterdøren representerer de dagens lyspunkt for mange. Diagnosene og utfordringene for de som venter er mange. Kroniske sykdommer som dempes og holdes i sjakk med medisiner, frykt for å falle, dårlig syn og dårlig hørsel gjør dem avhengige av andre. Det samme gjør vonde ben og sår som ikke vil gro. Andre sliter med ettervirkninger etter kreftbehandling. Mange har bodd i huset eller leiligheten i nesten hele sitt liv. Gulvet, tapetet og møblene er kulisser i et levd liv. Det gir mange trygghet. Her ble barna født, her døde kanskje en ektefelle; hjemmet, stedet der de fleste vil være så lenge som mulig. Disse trygghetens apostler i hjemmetjenesten gjør dette mulig.

Hjelpepleier Toril Brendvang og sjukepleier Anne Goro Bjørkeng tilhører hver sin generasjon i hjemmetjenesten. Toril har hatt forskjellige jobber i helsesektoren siden 1979. Anne Goro har vært med fra 2006. Utdannelse og erfaring er forskjellige, men begge synes det er en glede å kunne lette hverdagen for sine medmennesker. Møtet med brukerne og pårørende i både sorg og glede gir dem begge mye. De er glade i folk!

– Da jeg begynte i 1979 var det enkelte som bar koffertene sine selv da de kom på sjukehjemmet. De var ikke så dårlige som folk er nå, selv om de var mer fysisk utslitt, forteller Toril.

– Folk skrives ut tidligere fra sjukehus. Før var de mer ferdigbehandlet da de kom hjem. Flere ønsker å være hjemme i siste fase. Dette har økt behovet for flere sjukepleiere. Sjukepleierne holder også hovedkontakten med leger og pårørende, og utfører det medisinskfaglige. Totalt er vi 10 sjukepleiere i hjemmetjenesten, og det er alltid en sjukepleier på vakt på kveld og natt, opplyser Anne Goro.

Så er de ikke bare pleiere, men også psykologer disse trygghetens apostler. Ved livets slutt kreves ikke bare den mest omsorgsfulle pleie. Da er det godt at de innehar både innsikt og forståelse for hvordan pårørende og brukerne tenker, hva de sanser og føler da livet tar en ukjent vending. Et lyttende øre og en lun kommentar skaper trygghet for alle når livet slår krøll på seg.

Disse englene har også praktiske sans. Lyspærer skiftes og kalde hus fyres opp. Er trappa til soverommet i andre etasje blitt uoverkommelig, flyttes senga ned i første. Hindringer fjernes for å trygge ustøe bein. Hjelpemidler som kan lette hverdagen bringes i hus. Gamle komfyrer får komfyrvakt for å forhindre brann. De bestiller og henter varer og pakker dem ut for dem som ikke selv kan gjøre jobben.

– Vi varmer opp mange middager per uke. For å være sikre på at alle får i seg nok næring veier vi brukerne oftere enn før, sier Toril.

Men utfordringer har de, disse glade hjelpere. Det bekymrer dem at jobbkjøret hardnes til, at tempoet øker, at oppgavene blir flere og at de ikke får flere hender i hjemmetjenesten. Data og padder forenkler rapportering og oppfølging, men de skulle så gjerne hatt flere hender.

– Utfordringen er at vi aldri vet hva som møter oss. De nye trygghetsalarmene gjør jobben enklere for både hjemmetjenesten og brukerne (mer om alarmen, se side 5), forklarer Anne Goro.

– Men vi klarer ikke å forhindre at brukere går ut om natta. Da må vi finne på andre løsninger. Vi har heller ikke lenger tid til å ta en kopp kaffe med brukeren eller sette oss ned når de spiser middag, legger Toril til. Hun er for øvrig heller ikke glad for bilkjøring på rv. 3 om vinteren.

Til tross for utfordringer og uforutsigbare arbeidsdager stortrives de i jobben og fremhever også et utrolig godt arbeidsmiljø med gromme kollegaer.

– Vi står sammen, smiler de.

Ta vel i mot dem! De er gull verdt!!

HJEMMETJENESTEN: Trygghetens apostler som gjør andres dager lettere

Her møter du to av dem

PORTRETTE

Tekst og foto : Marit Arnesen / MPress

Magasinet Tynset Nr. 4/2018, 12. årgang

 Ansvarlig utgiver
Tynset kommune
2500 Tynset

Ansvarlig redaktør
Morten B. Often (ass. rådmann)

Kontakt
Telefon: 62 48 50 00
Telefaks: 62 48 50 11
Epost: postmottak@tynset.kommune.no
Internett: www.tynset.kommune.no

Annonsering i informasjonsmagasinet
Ta kontakt for informasjon om annonsering og bistand med utforming:

INGRAFO, Rørosveien 1901, 2540 Tolga
Telefon 62 11 71 99
Epost post@ingrafo.no

Grafisk utforming
INGRAFO © 2018
www.ingrafo.no

Foto 1. omslagsside
Vinter i Tynset
© Marit Arnesen / MPRESS

Opplag
3.600

Trykk
Flisa Trykkeri AS

Vi er midtveis i november. Ei lav sol ligger over Tron, og lyser opp Tynsetbygda. Forholdsvis nyployde jorder ligger som mørke felt i det ellers sommergrønne landskapet, etter ei litt sein utkjøring av møkk i høst. Forsinket, for å høste mest mulig før etter en uvanlig fin høst, etter en historisk varm og kritisk tørr sommer. Det er praktisk at det er snøfritt, lettvent for både sykkel og fotballaktiviteter, men det er jo liksom en vintermåned. Rognebæra talte i klartekst i høst: "Mye bær gir lite snø!"

Og vinter vil vi ha, med skitur, og sparkføre, strøing av halve fortau og tilrettelegging for lokalt fremkomstmiddel uten for mye salt i strøsanda. Vi vil ha kulde, så det knaker i snøen når vi går ut for å hente ved, i måneskinnet, og vi kan ane et glimt av gammelnissen på den nederste greina på kraggen bak uthuset. Da kommer julestemninga!

Det er praktisk med litt kulde, da blir det ikke sopp på grasen på engene, og flått og hjortelusfluer tar betenkningsstid på om de vil trekke lenger nord og øst. Det er bra, jeg håper det blir kaldt igjen!

I California raste skogbrannene i november, og Paradise gikk opp i røyk. Det er dramatisk, hele byer er forsvunnet og tusenvis av mennesker står på bar bakke. Dårlig skogskjøtsel ble nevnt som en årsak. Kan hende er det sant, jeg er dårlig kjent på de trakter. Amerikanske forskere har i alle fall, ifølge "Energi og klima", undersøkt gamle trær og rester av trær, og rekonstruert klimaet i Nord-Amerika to tusen år tilbake i tid. På grunnlag av disse dataene konkluderte de med at 2014 sannsynligvis var det tørreste året i California i de siste 1200 årene. I juli 2015 var over 70 prosent av landarealet i California rammet av "ekstrem eller eksepsjonell tørke". Lite regn og høy temperatur medførte at det regnet som kom bare fordampet og forsvant, uten å være til nytte for avlinger, husholdninger eller industri. Lite snø i fjellene de siste årene har gjort at det er lite smeltevann i elvene om våren og sommeren. Utviklingen av landbruk, industri og økt befolkningstall har ført til at behovet for vann er større enn noensinne.

Mennesket er faktisk en del av naturen, selv om vi kan glemme det litt innimellom. Vi er avhengig av luft, vann og mat for å kunne leve. Da kan vi ikke bygge ned livsgrunnlaget vårt på jakt etter "kortsiktig gevinst", raske penger, men samarbeide på lag med naturen. Vi kan ikke bygge ned det dyrkbare arealet vi har, vi kan ikke grøfte opp sumpaktig mark og myrområder, for det er der vi sikrer en langsiktig og bærekraftig vannforvaltning i framtida.

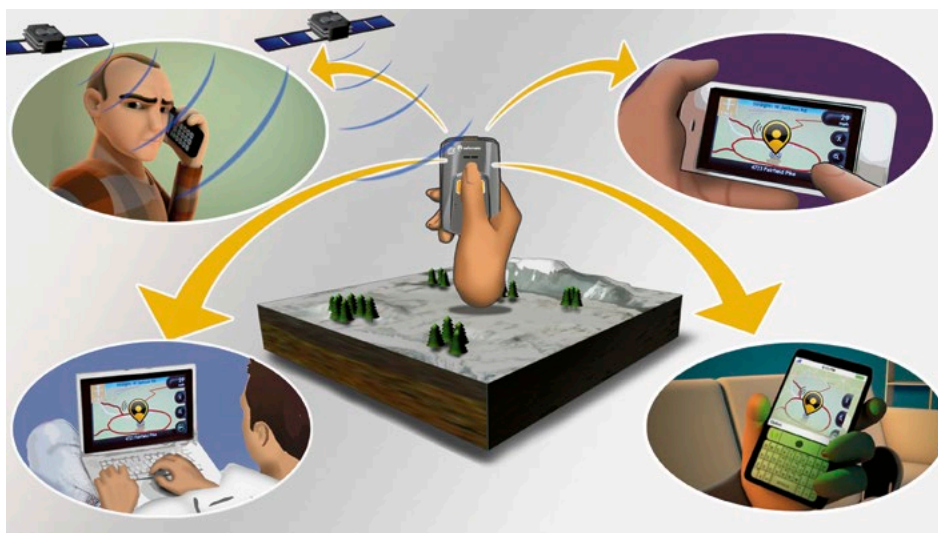
Vi kan alle være med på en felles dugnad om en felles framtid. Du vet hva som gjelder. La oss ta et tak sammen inn mot jul, og langt inn i det nye året, og årene som vil komme. For oss sjøl, barn, barnebarn, oldebarn og alle dem som vi ikke kjenner, men som preges enda mere av et klima som er i ubalanse. Kanskje er det du og jeg som har det beste utgangspunktet for å bidra litt, for at vi igjen kan la oss rive med over sangen "Deilig er jorden".

God jul og godt nytt år ønskes alle lesere!

Velferds- teknologi - hva er det?

Velferdsteknologi er brukerrettet teknologi som har til hensikt å øke trygghet, sikkerhet og livskvalitet.

Tekst: Tone Finstad Rønning, førstekonsulent og sykepleier i Tynset kommune
Illustrasjon: Safemate AS

BRUKERVENNLIG: Safemate er en brukervennlig, norskprodusert GSM- og GPS-basert trygghetsalarm. Med ett knappetrykk kan brukeren ringe opptil fire forhåndsdefinerte varselmottakere samtidig. I tillegg sendes SMS med Safemate-brukerens posisjon til de samme mottakerne

Teknologi kan ikke, og skal ikke, erstatte menneskelig omsorg, men være et hjelpemiddel for et mer selvstendig liv. Det kan hjelpe den enkelte til å klare seg selv i hverdagen, til tross for sykdom og nedsatt funksjonsevne. Velferdsteknologi kan også fungere som teknologisk støtte til pårørende, og bidra til å forbedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet.

Med bruk av teknologi må vi våge å tenke nytt. Digitalisering av samfunnet fører til endringer og skjer på alle områder, men helse- og omsorgsfeltet er kanskje det viktigste og mest sårbare. Teknologi "ser" ikke de tradisjonelle grensene vi har organisert våre tjenester på, dette utfordrer oss både faglig og organisatorisk.

Morgendagens omsorg

I stortingsmelding nr. 29 (2012-2013), "Morgendagens omsorg", sier senterleder Kåre Hagen ved Senter for velferds- og arbeidslivs-forskning: "Omsorgskrisen skapes ikke av eldrebølgen. Den skapes av forestillingen om at omsorg ikke kan gjøres annerledes enn i dag".

Teknologi skaper helt nye muligheter, og legger nye premisser for hvordan vi skal organisere tjenestene våre. Vi må evne å ta teknologien i bruk. Teknologi gir oss muligheter. Det handler om hvordan vi skal organisere oss slik at vi også i fremtiden kan ta oss av de som har behov for bistand til å kunne

leve livene sine på en verdig og god måte.

Samarbeid på tvers av tjenesteområder vil i større grad kreves for å yte best mulig tjenester, og helhetsperspektivet muliggjøres i betydelig grad ved bruk av teknologi. Tjenestene skal være tilpasset den enkelte bruker og det vil være et krav at teknologi skal være fleksibel og kunne følge brukeren på tvers av tjenestene. Brukermedvirkning vil kreve en ny rolleforståelse, det settes fokus på egenmestring og egenbetjening. Alle ressurser må settes sammen, og vi må løse utfordringer i fellesskap med både bruker, pårørende og tjenestenivåer.

Teknologiske løsninger

Tynset jobber sammen med fire nabo-kommuner, Folldal, Alvdal, Rendalen og Tolga, i et prosjekt om felles anskaffelse og bruk av teknologiske løsninger for helse- og omsorgssektoren i kommunene. Her på Tynset er det tatt i bruk noe velferdsteknologi, blant annet mobile trygghetsalarmer med mulighet for GPS-sporing når det er behov for det. Den enkelte bruker må skrive under på en samtykkeerklæring før teknologien tas i bruk. Det prøves også ut elektroniske dørlåser som ikke er synlig fra utsiden av døra. Bruker låser fortsatt opp døra ved bruk av nøkkel fra utsiden og en låsvrider fra innsiden.

Det finnes mange typer velferdsteknologi. Når vi skal velge teknologi må vi velge teknologi som er egnet til å understøtte det

vi ønsker å oppnå. Vi skal alltid begynne hos brukeren, og velge løsninger som svarer på de behovene som er viktig for brukeren å få løst. Det er i dag ikke mulig å få dekket alle behov vi ønsker, men det skjer kontinuerlig utvikling som følge av at leverandører er avhengig av å levere det vi som kunde ber om.

Velferdsteknologi vil bli en del av alle kommuners helsetilbud i årene fremover. Teknologien skal være enkel å administrere og bruke. Du kan selv oppsøke informasjon om velferdsteknologi og ta den i bruk. Det finnes enkle løsninger i handel som du selv kan skaffe og ta i bruk for å skape en tryggere hverdag. Planlegg alderdommen og tilpass hjemmet slik at du har frihet til å bo trygt og sikkert i egen bolig lengst mulig.

Jul hos FIAS
Husk at hentedager for avfall endres i jula. Se detaljer i [Miljøkalenderen](#) og på www.fias.no
Åpningstider på gjenvinningsstasjonene:
Røros: Torsdag 27/12 kl. 11-14
Tynset: Fredag 28/12 kl. 11-14
Øvrige stasjoner er stengt i romjula.
FIAS Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no

Finns det engler på jorden?

”Jag trodde änglarna fanns bara, bara i himmelen. Men det var innan jag mötte dig”, skrev William Kristoffersen i sin sang. Ja, finnes de på jorden så må mange av dem være ansatt i hjemmetjenesten på Tynset, disse positive hjelperne som gjør hverdagen enklere for så mange.

Tekst og foto: Marit Arnesen / MPress

Undertegnede får være med på en liten runde etter lunsjtid. Novembertåka ligger som en tjukk grøt over Tynset. Holka ligger flekkvis på det en skulle tro var tørre veger. Samme hvilket vær eller føre de tilbys, er hjemmehjelpere, hjelpepleiere og spesialhjelpepleiere, sykepleiere og spesialsykepleiere, helsefagarbeidere, pleiemedarbeidere, geriatrisk hjelpepleiere og geriatrisk sykepleiere i hjemmetjenesten i Tynset kommune ute på vegen.

– Jeg er glad det ikke er så glatt i dag, sier pleiemedarbeider Siri Kristin Gullstad i det vi forlater hjemmetjenestens hovedbase på Tjønnsosenteret i Tynset sentrum. Ferden går mot Brydalen i bil uten firehjulstrekk. Firehjulstrekkene får stå i dag når det ikke er så glatt.

– Mange tror at vi bare farter rundt Tynset sentrum, men vi er på besøk både i Brydalen, på Auma, på Fåset og på Telnes, smiler hun. På Kvikne har de egen hjemmetjeneste.

Før vi rekker å komme ut fra sentrum ringer Siris telefon. Hun parkerer. Penn og papir hentes fram. Ny avtale med en bruker som nettopp er utskrevet fra sykehuset føres i pennen.

– Klart du får besøk i kveld. Mellom klokken åtte og ni? Det er i orden. Så kan vi planlegge hvilke tilbud du har behov for, sier Siri med blid og rolig stemme.

Det er Siri som har vakttelefonen i dag, en ordning som rulleres. Mellom kl. 12.30 og kl. 14.00 tas alle telefoner inne på kontoret på Tjønnsosenteret.

Over

UT: Pleiemedarbeider Siri Kristin Gullstad er på veien for dem som trenger det i all slags vær

Motstående side

RAPPORT: Nå dagens besøk over skriver Siri rapport om dagens hendelser

Siri forklarer at hjemmetjenesten har tatt i bruk ny velferdsteknologi. Brukerne har fått nye alarmer, og alle i hjemmetjenesten har fått nye ”arbeidstelefoner”, som gjør det mulig å kommunisere med brukeren på flere plan. Tidligere gikk alarmene rett til pleien. Nå går den rett til de som er ute på jobb.

– Når det går en alarm kan vi ringe brukeren direkte og spørre hva som skjer og hva behovet er. Ved hjelp av GPS kan vi også se om de er hjemme eller ikke. Denne funksjonen må brukerne samtykke skriftlig til at vi bruker, forklarer Siri.

De nye alarmene må lades, noe som kan være en utfordring.

– Men vi kan også se på vår telefon at brukernes alarmer må lades. Da kan vi ringe

dem og be dem legge den på lading, sier hun.

Alle som er innom en bruker sjekker om alarmene er ladet. En ny klokkeliknende brukeralarm er snart på markedet, ifølge Siri.

Å lade en alarm står vel neppe i arbeidsinstruksen. Ikke å skifte lypærer heller.

– Nei, men vi hjelper jo til der det trengs. Vi er både ”rørleggere” og ”snekkere” også, ler Siri.

I Brydalen går småpratene mellom Siri og brukeren lett. Løsninger og behov, hvordan smerter kan lindres, hva brukeren kan gjøre og hvordan de sammen kan gjøre brukerens hverdag bedre diskuteres mens Siri smører på salver på såre partier og legger på kompress.

– Det er fælt at dere må reise hit, sier brukeren.

– Det skal du ikke tenke på, men det var koselig sagt. Selvfølgelig får du den hjelpa du trenger, smiler Siri. Vi ruller tilbake til sentrum.

Siris dag er helt uforutsigbar. Er noen dårligere enn vanlig, har fått mer smerter eller andre type smerter, tar hun kontakt med lege. Hun sjekker også om brukerne trenger flere eller andre type hjelpemidler. Kanskje en ny seng letter nattesøvnen? Hjelpemidlene ordner hjemmetjenesten. De kjører dem ut også.

– Vi vet aldri hva vi møter. Noen kan trenge ekstra omsorg. Andre kan ha falt. Da setter vi inn ekstra tilsyn om kvelden for å sjekke om

brukeren har fått lagt seg, opplyser hun.

Deres jobb er også å kontakte pårørende. Noen har familie i kommunen, andre ikke.

Siri forteller at mange hjemmeboende er sykere nå enn det brukerne var for bare et par år siden. Noen er redde og engstelige for å være alene, noe som er destruktivt for livsutfoldelsen. Andre er ute og går om natten.

Vi skal hente varer på Domus. Noen brukere kommer ikke på at de skal handle. Da skriver hjemmetjenesten handlelapp. Det skjer på tirsdager. Onsdag henter de maten og kjører hjem til dem som trenger det, og pakker og rydder ut maten. Dette er også en ekstraserivise hjemmetjenesten gjør. Brukere som klarer å pakke ut varene og sette dem på plass selv, får varene tilkjørt av Domus.

Det er blitt ettermiddag og neste bruker skal ha middag. Middagsrettene blir levert fra Tjønnsenteret eller kjøpes inn i form av Toro eller Fjorland. Hjemmetjenesten varmer opp maten.

– Vi må sette grenser når det gjelder å lage middag. Det tar dessverre for lang tid i forhold til alle oppgavene vi har. Kanskje varmer jeg opp rundt 20 middager i uken, sier Siri.

– Noen sier at de allerede har spist. Andre pirker bare i maten. Det er vanskelig å måtte reise fra dem og ikke kunne sette seg ned og snakke med dem når de skal spise, sukker Siri.

Siri skal ordne ny resept, og skifter batterier

i brukerens høreapparat. Høreapparatene hadde brukeren glemt å ha på seg denne dagen. Det oppdaget Siri.

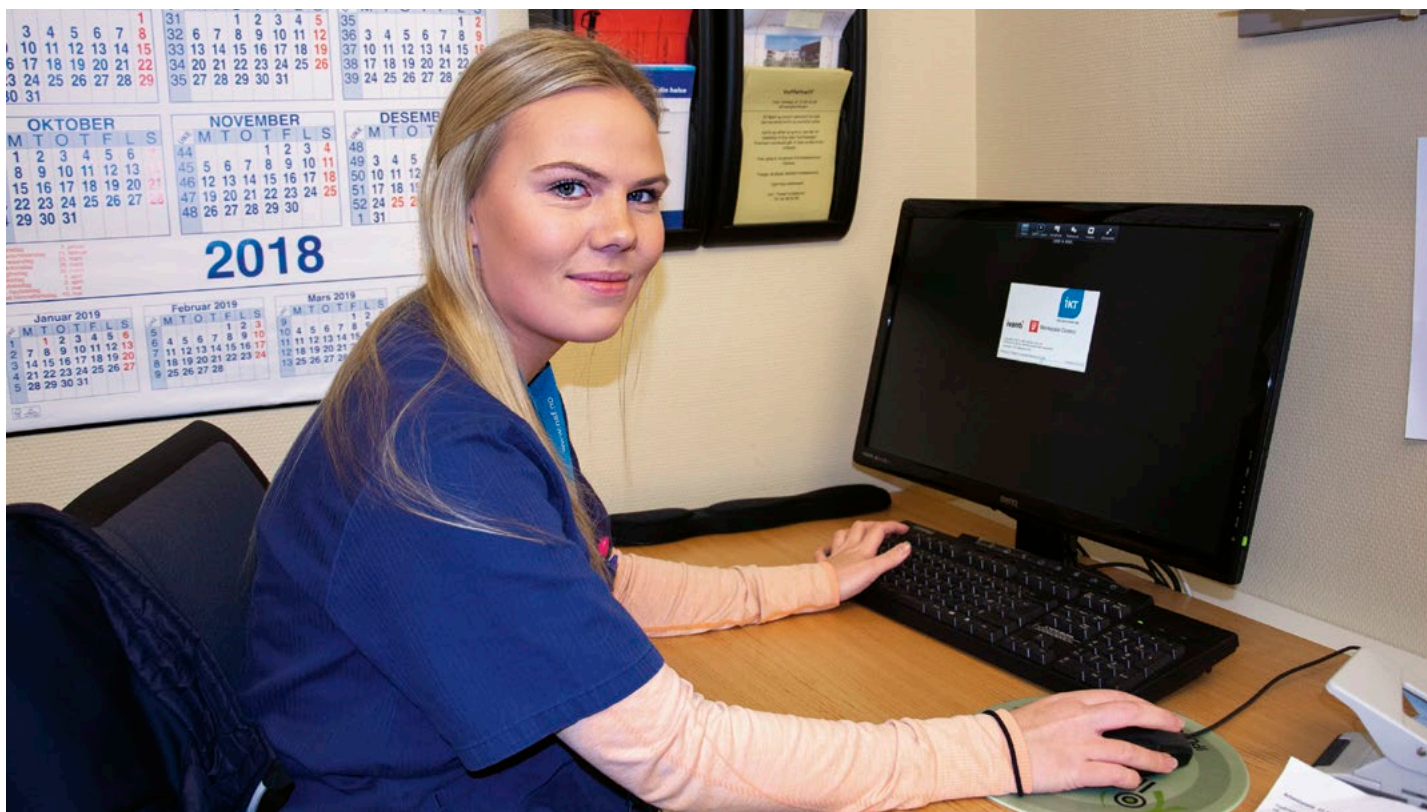
Vi haster videre. Nok en middag. Siri møtes av en hjertelig kommentar, en varm klem og en pratsom bruker. Undertegnede kan avlaste litt når det gjelder praten mens Siri får gjort det hun skal. Tidsskjemaet er i ferd med å sprekke selv om Siri er tildelt en roligere jobbettermiddag, fordi hun har med seg undertegnede på slep.

Siris telefon ringer. Det er en kollega som spør om det er noe hun kan gjøre slik at Siri får avsluttet arbeidsdagen innen rimelig tid.

– Vi ringer alltid hverandre før lunsj og på ettermiddagen. Vi har jevnlig dialog på telefonen for å sjekke om vi skal hjelpe hverandre. Ellers får vi ikke dagen til å gå opp. Det er så mye uforutsatt som kan skje, sier hun.

Ofta må de være to hos en bruker. Om kvelden er bare tre på jobb. Da blir de ofte på hæla om det går en alarm eller noen blir syke.

– Det er den tida! Jeg skulle så gjerne gitt mer. Dette er verdens fineste jobb, jeg får så mye tilbake. Det er noen som ikke vil ha oss på besøk, men de er få i forhold til dem som er glade for å se oss, smiler Siri før hun kaster seg over tastaturet for å skrive rapporter om dagens hendelser.

Tynset i utvikling

I neste års budsjett er det foreslått å bruke kr. 4 millioner fra tidligere oppsparte midler. Likevel viser budsjettet et negativt netto driftsresultat på nesten kr. - 4 millioner. Grensen for økonomisk balanse over tid går ved et netto driftsresultat på cirka 2 prosent av brutto driftsinntekter. I praksis betyr dette at dagens driftsnivå er dermed om lag kr. 15 millioner for høyt. Det viser at vi ikke har klart å tilpasse oss en ny økonomisk hverdag.

Tjenester

Tynset kommune gir gode tjenester med høy kvalitet, det er noe vi kan lese ut fra sammenligningstall for kommunene. Gjennom året har det vært et omfattende samarbeid med tillitsvalgte og ansatte for å se hvordan kommunen kan videreutvikle sine tjenester for å tilpasse seg riktig driftsnivå. Virksomhetsgjennomgangen viser at det er nødvendig å finne frem til andre og mindre kostnadskrevende strukturer for drift og organisering av tjenestene. Kommunestyret vedtok i september at det skal gjennomføres omfattende utredninger med formål å redusere kostnader.

Investeringer

Det legges opp til et relativt nøkternt investeringsbudsjett. De største prosjektene er fornying av biblioteket, opprusting av svømmehallen og ombygging av lokalene for legekontor og helsestasjon. Kostnadsrammen er kr. 2,5 millioner for opprusting av bibliotek og kr. 10 millioner for lokaler til leger og helsestasjon. Opprusting av eksisterende svømmehall ligger inne med totalt kr. 20 millioner i økonomiplanperioden, hvorav kr. 11 millioner inngår i investeringsbudsjettet for 2019.

Utvikling av lokalsamfunnet

Et levende lokaldemokrati kjennetegnes blant annet ved at det fra kommunens side legges til rette for åpne og gode planprosesser for å utvikle funksjonelle styringsdokumenter som er godt forankret i lokalsamfunnet. Hovedmål i kommuneplanen er mangfold i arbeidsplasser, bærekraft og et godt liv for innbyggerne. Videre utvikling av Tynset som regionsenter, arbeidsplasser, kompetanse, folkehelse og kommunale tjenester er satsingsområdene i planen.

Viktig planarbeid i 2019 er:

- Reguleringsplan for næringsområde Østerdalsporten nord (langs rv. 3 i Tunndalen)
- Rullering av reguleringsplan for sentrumskjernen på Tynset
- Statens vegvesen planlegger utbedring av undergangen på Ringvegen. Dette er et viktig tiltak for sentrumsutviklingen
- Rullering av kommunedelplan for Tynset tettsted med særlig fokus på nye boligområder
- Bestemmelser for skilting av forretninger og reklame

Tynset som regionsenter – og kanskje som by?

Kompetanse er valgt som et sentralt satsingsområde i kommuneplanarbeidet. Tynset skiller seg ut fra øvrige innlandskommuner ved at utdanningsnivået i befolkningen er høyt. Dette er en viktig ressurs for utvikling av kompetansemiljøer i området og i arbeidet med å trekke til seg nye kompetansearbeidsplasser. En særdeles viktig sak er å fortsette arbeidet for etablering av desentralisert høyskoleutdanning på Tynset, da særlig sykepleierutdanning.

Helsearkivet er under bygging og vil komme i ordinær drift i løpet av 2019. Det er viktig å sikre et desentralt studietilbud som kan dekke arkivets behov for kompetanse og det er viktig å finne ut hvilke ringvirkninger etableringen kan tilføre øvrig næringsliv i Tynset kommune.

Tynset er i stor endring med mange nye arbeidsplasser, mye boligbygging og foretting av sentrum, som vil føre til økt aktivitet på mange områder. Det er enkelte som mener at tiden er inne for å diskutere om Tynset som regionsenter bør endre sin status til by. Eller landsby? Eller skal vi være bygd som nå? Det er en spennende tanke som sikkert kan gi både fordeler og ulemper som må utredes nærmere. Hva tenker du om det?

Jeg ønsker alle lesere riktig god jul!

Arild Einar Trøen
Rådmann

Hold deg i form!

Halvparten av den norske befolkningen går mindre enn 500 meter pr. dag. Ikke vær en del av den statistikken!

Tekst: Stein Kaasin

Tiden vi går inn i nå er krevende for den som ønsker å holde sommerformen vedlike. Mørketid, med glatt føre og kanskje mye snø i favoritt-turområdet, gjør det ikke lett å komme seg ut etter jobb/skole. Men vi har noen forslag til enkel aktivitet:

SVØMMEHALL

Tirsdager kl. 18.00 - 21.00 + badstu menn

Torsdager kl. 17.00 - 20.30 + badstu kvinner

Fredager kl. 17.00 - 20.30 + badstu menn

TYNSET FRISKLIV

De har aktiviteter som passer de fleste: Styrketrening, spinning, zumba, samt lavterskeltilbud og egenaktivitet. Du finner mer her:

www.tynsetfriskliv.no

TYLLDALSTRIMMEN

Mandager: Salaktiviteter, volleyball

Onsdager: Styrketime

Fredager: Åpen sal for ungdom fra kl. 18.00

Se også www.tylldalil.no/?portfolio=trimmen-er-i-gang-igjen

KVIKKTRIM

Mandager: Spinning

Tirsdager: Styrketrening og klatring

Onsdager: Yoga

Torsdager: Spinning

Se også www.kvikne.no/idrett/KvikneIL,KvikTri.aspx

TJUKKASJENGEN

De forventer å gå i gang igjen på nyåret. Tidspunkt vil bli kunngjort.

GÅGRUPPA

De møtes på Frivilligsentralen kl. 11.00 hver torsdag for å gå en tur. Noen går sakte og andre fort, noen går langt og andre kort. Etterpå spiser vi salat.

ÅPEN HALL

Er du glad i å spille fotball må du møte i Tynsethallen hver fredag kveld.

AMATØRTRIMMEN

er i Tynsethallen onsdagskveldene fra kl. 19.30. Innebandy mm.

TURLAG

I vår kommune er det nå tre aktive tur-/løypelag: Kvikne Savalen og Tynset. Hovedoppgaven de har er å sørge for gode skispor. I tillegg kjører idrettslagene skispor med snøscooter i de fleste bygdene.

Det finnes sikkert også lokale trimtiltak i grendene vi ikke har fanget opp. Sjekk nettsiden til ditt idrettslag for å se hva de tilbyr.

FOTTUR

For de som liker å gå på beina hele vinteren er det også muligheter. Turlaget kjører Haverslia-Ripan og til Riptjønna. Som regel går det hard sti opp lia fra Lillebekkmoen og opp til Skogsbilveien. Løypemaskinas trase fra Domus over jordene til Sandbakken er også åpen for fotfolket.

Ellers vil vi slå et slag for trugetur. Da er du uavhengig av tilrettelegging og kommer deg dit ingen andre er.

Hvorfor være inne når alt håp er ute!

God tur!

Hilsen FYSAK TYNSET

Spleiser kreativitet og teknologi

Foreningen Tynset TeknoLab er et fritidstilbud som har pirret kreativiteten og skapertrangen hos barn og unge i Tynset siden våren 2015. Målet med foreningen er at unge skal utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger til ulike typer teknologier gjennom å arbeide i prosjekter.

Tekst og foto: Marit Arnesen / MPress

Nå ønsker teknologene som dro det hele i gang, også å kunne pirre nysgjerrigheten til videregåendelevne og voksne.

– Kreativitet er en viktig ferdighet. Vi forsøker å stimulere ungdommen og voksne til å bruke sine kreative evner. Det har samfunnet brukt for, understreker Tommy Klausen, instruktør og en av initiativtakerne til Tynset TeknoLab.

– På labben får alle utforske mange aktiviteter. Det skaper interesse og pirrer nysgjerrigheten.

Tommy trekker fram Kristian Bjerknes, for øvrig en av mange tilstede på teknolabben da undertegnede var innom, som et eksempel. Christian har vært med på fire-fem aktiviteter. Til slutt falt han for Lego Mindstorms. Ved bruk av programmet kan han lage og styre sine egne robotiske Lego-skapninger, kjøretøy, maskiner og oppfinnelser! Ved å kombinere Lego-elementer med en programmerbar kloss, motorer og sensorer kan han få modellene til å gå, snakke, gripe, tenke, skyte og nesten alt mulig annet du kan forestille deg. Kristian forsøker å lage seg en robot han kan spille sjakk mot.

Eldre ungdom og voksne

– Vi ønsker å være med på å skape entreprenørskapsånd. Denne labben kan være et sted som kan bygge opp dette. Entreprenørskap i skolen er viktig som et samfunnsbyggende og næringsutviklende tiltak. Skoleverket må fortsette arbeidet med og øke satsingen på entreprenørskapsånd, ivrer han.

Tommy roser samarbeidet med tynsetskolene og skolekontoret som ser at teknolabben har en rolle i skolen.

– Labben og personer ved labben brukes inn i undervisning på skolene i kommunen, og vi er på vei til å utvikle dette videre, forklarer Tommy.

Men han ønsker også samarbeid med Nord-Østerdal videregående skole og aldersgruppen som går der.

Et eksempel på et godt samarbeid med skolene er arbeidet som gjøres i forbindelse fagfornyelsen. Der er labben inne blant annet med rådgivning og innkjøp, samt det å holde seminarer for lærere. 22. og 23. november var det et lærerseminar om programmering som fag i skolen på Tynset. Som en del av forberedelsene til fagfornyelsen som kommer,

VR-BRILLER: Margarita Praskeviciute tegner med Virtual Reality-briller i et kunstig miljø som er dataprogrammert eller basert på videoopptak. Det gir Margarita illusjonen av å være virkelig og fysisk tilstede

fikk lærerne innblikk i hva programmering kan brukes til, godt forklart av eksterne foredragsholdere.

Labben ønsker mer samarbeid med og engasjement fra næringslivet. Noen fra NØK eller Duett kunne eksempelvis besøke labben og fortelle hva de driver med, være inspiratorer og mentorer. Tommy nevner Ungt Entreprenørskap, Rådhuset Vingelen og Klosser Innovasjon som andre viktige samarbeidspartnere i den sammenheng.

– Vi hadde et veldig hyggelig prosjekt i samarbeid med Norax Tynset AS for en tid tilbake. Da fikk elever fra ungdomsskolen designe sitt eget dørskilt som ble gravert og printet ut på laseren hos Norax. I den forbindelse hadde vi også med oss ekspertise fra GIT, Ole Albert Dalen, i designfasen. Så det er ikke vanskelig å skape gode ideer til prosjekter hvor lokale bedrifter er med, kommenterer Tommy.

Utvidelse

Teknologen forteller om skaperverkstedet som kjøres i samarbeid med biblioteket, og hvordan det nå jobbes med etableringen av et permanent verksted som en utvidelse av labben. Søknader skrives for å få midler til investering i mer utstyr rettet mot litt grovere arbeider som videregåendelevne og voksne kan utføre. Behovet er maskiner for fresing, gravering, 3D printing, grafiske arbeider, søm, sying og for mekaniske arbeider, maskiner du må være 18 år for å betjene.

Skaperverkstedet må ha programmer og teknologi der de som ruger på en idé kan få utforske den uten å måtte sette både hus og hjem i pant.

– Vi har stor tro på dette og har med oss mange interessenter her. Dette har et stort potensiale med tanke på utvikling av nye næringer, ivrer Tommy. Han fortsetter:

– Teknologien får et større grep om framtida. Vi må være med og ta utfordringen, være med på å forme denne delen av framtida her og nå. Store deler av hverdagen vår, både i arbeid og fritiden preges av omgang med teknologier. Vi har store muligheter til å ta eierskap i dette, hvis vi ønsker det, understreker han.

Dersom du går rundt med mye kreativitet i deg og har lyst til å skape noe spennende, er Tynset TeknoLab noe for deg. Her får du pirret nysgjerrigheten og testet skaperevnen. Tynset TeknoLab holder til i Holmengata 5 og har åpent hver onsdag fra kl. 17.00 til 20.00.

ROMALARM: Aurimas Sakalys (t.v.) skal kode en alarm til rommet sitt og får hjelp av instruktør Nour Hubous (t.h.) for å sjekke hvilken software de skal bruke. Aurimas ønsker å bli programmerer. Nour er mest interessert i realfag, spesielt naturvitenskap og astronomi, og har lyst til å bli astronaut. Drømmen er å studere ved NTNU og jobbe for European Space Agency. Hun legger ut bilder og tekst om astronomi på Instagram og har over 1.400 følgere

SJAKKPARTNER: Ved hjelp av programmet Lego Mindstorms skal Kristian Bjerknes lage sjakkpartner som skal festes til dette stativet i en datamaskin

ANIMASJONSFILM: Aksel Sankar Øyan har laget animasjonsfilm

ARTIG: Magnus Søberg t.v. har vært med på teknolabben i 3 år. Magnus Livden har vært med i fire uker. De synes begge at ny teknologi er artig

FUGLANE

AV TARJEI VESAAS

Tynset kulturhus
Lørdag 9. februar kl. 19.00

Den som har møtt Mattis glemmer ham ikke. Nå skal en ny generasjon få møte ham.

Fortellingen om Mattis har betatt stadig nye generasjoner like siden Vesaas' roman først kom. Han er så lett å bli glad i – Tusten, som han kalles i bygda. Vi drar kjensel på ham, både hos andre og i oss selv. Og likevel er det nettopp det at han er så annerledes, så helt seg selv, som gjør at han berører oss så sterkt – uansett hvor vi selv befinner oss i livet.

Mattis og storesøsteren Hege bor alene og i svært enkle kår. Hun strikker for å skaffe til livets opphold, men når Mattis tar seg en jobb, går arbeidet gjerne i stå for ham. Han lever mest i sin egen verden. En dag oppdager han rugda som trekker over hustaket. Han kommer til å tenke på seg selv som en slik underlig fugl, og tolker dette som et tegn på at noe skal skje. Ikke lenge etter slår lynet ned i et av de høye trærne utenfor huset. Det ser han også som et varsel – de trettoppene har han kalt for Mattis-og-Hege. Og når tømmerhoggeren Jørgen dukker opp, og får husrom hos dem, og Hege og Jørgen etterhvert blir kjæresten, føler Mattis at hele hans liv er blitt forandret. Hva skal han gjøre? Mattis kan ikke tåle et liv uten Hege.

Fuglane er dramatisert og filmatisert en rekke ganger, både i Norge og utlandet. Denne gangen presenterer vi Vesaas' mesterverk i en helt ny versjon. Den er laget av Lasse Kolsrud, som også har regien. Han har de seneste årene hatt ansvaret for et helt knippe suksesser på Riks teatret, fra Bikubesong og Førstereis til Kan nokon gripe inn. Han vil gi historien sin unike blanding av robust forteller glede og sorgmuntret alvor. På scenen står blant annet Tom Styve og Ingvild Holthe Bygdnes m.fl.

Kommunen informerer

Åpningstider i forbindelse med jul og nyttår

Barneverntjenesten

På julaften og nyttårsaften holder vi stengt, men er begge dager å treffe på telefon 47 97 67 80 i tidsrommet kl. 09.00-12.00. I romjula har vi åpent kl. 09.00-14.00.

Tynset legekantor

Julaften kl. 08.00-11.00
27. og 28. desember kl. 09.00-13.00
Nyttårsaften kl. 09.00-11.00

Vi tar kun imot øyeblikkelig hjelp.

Ingen blodprøver eller medisinbestilling. Husk derfor medisinbestilling i god tid før jul.

Tynset bibliotek

Hovedbiblioteket

Lørdag 22. desember kl. 11.00-14.00
3. juledag (torsdag) kl. 10.00-14.00
4. juledag (fredag) kl. 10.00-14.00

Onsdag 2. januar kl. 11.00-18.00

Torsdag 3. januar og fredag 4. januar holder vi stengt grunnet "vareopptelling".

Kvikne bygdebibliotek

Stengt i jula

Vi ønsker alle våre lånere en riktig god jul og et godt nytt år!

Byr på julemiddag og julekos for 20. gang

Ingen på Tynset må sitte alene og spise på julaften. Alle tynsetbeboere skal kunne få nyte en deilig middag, ispedd den gode julestemningen sammen med andre på Frivilligsentralen. Det sørger daglig leder Gudrun Bakken for sammen med ihuga ildsjeler.

Tekst og foto: Marit Arnesen / MPress

Kanskje du ikke har noen andre å feire jul sammen med, eller kanskje familien er borte, da bør du melde deg på julemiddagen. Meld deg på hos Frivilligsentralen innen 20. desember. Takket være penger fra Gjensidigestiftelsen er hele arrangementet gratis.

Tradisjonen tro, inviterer Gudrun, Liv Kari Lien og Else Marie Tangen samt Lions Club Tynset med Tove Bråten Fjerdingby til tre timer med "Jul i fellesskap". Julemiddagen er det Domus-kafeen som tryller fram denne julaften, og som serveres på formiddagen i Frivilligsentralens lokaler. Medlemmene i Tynset Rotaryklubb kjører julegjestene som ønsker skyss til og fra juletilstelningen.

– Ja, vi inviterer til felles julefeiring fra klokken 11.30 til 14.30 julaften, smiler Gudrun. På menyen står tradisjonell julemiddag med ribbe, pølse, surkål, tyttbær og poteter samt kylling og ris. Dessert følger

SKAPER JUL FOR ALLE: Fra venstre står Tove Bråten Fjerdingby, Liv Kari Lien, Else Marie Tangen og daglig leder i Frivilligsentralen Gudrun Bakken

selvfølgelig med. Det samme gjør kaffe og julekaker, akkompagnert av juleevangeliet, julesang og julemusikk. Gitaristen, vokalisten og trompetisten Bendik Smedsåsgjelten Qvam, prisbelønt for sitt spill på bukkehorn, kommer og underholder.

I 1997 ble "Jul i fellesskap" arrangert for første gang. Det var på Nytrøa. Da Tjønmosenteret sto ferdig i 2002 ble arrangementet flyttet dit. I 2011 ble Frivilligsentralen juletilstelningens nye lokaler. Fram til og med 2012 hadde diakontjenesten på Tynset ansvaret. I 2013 ble det ikke arrangert. I 2014 tok ildsjeler i og utenfor Frivilligsentralen, Lions Club Tynset og Tynset Rotaryklubb opp igjen tradisjonen. I år arrangeres "Jul i fellesskap" for 20. gang.

Status for utbygging av bedre bredbånd i Tynset kommune

Tekst: Bernt Robert Hansen, næringskonsulent

Bredbånd er en fellesbetegnelse på teknologier som benyttes for høyhastighets overføring av data. De ulike teknologiene kan deles inn i kategoriene fast bredbånd (kobbernett, kabel-tv, fiber), trådløst bredbånd og mobilt bredbånd.

I dagens samfunn er stabilt og raskt bredbånd nesten like viktig som strøm og innlagt vann, både i private husholdninger og i bedrifter. Raskt bredbånd kan hindre fraflytting og bidra til tilflytting til utkantstrøk. Skoleelever har behov for raskt bredbånd i forbindelse med skolearbeid og alle har behov for dette i private sammenhenger. Bedrifter kan i verste fall måtte flytte dersom bredbåndet er av for dårlig kvalitet. I tettbebygde strøk er det gjerne fast bredbånd som bygges ut, mens det i utkantene ofte må benyttes andre trådløse teknologier.

Når bedre bredbånd skal bygges ut er det i utgangspunktet fiber man ønsker seg. Fiber bygges ut i stor skala over hele Norge, og ikke minst i Tynset kommune.

I Tynset er situasjonen at en større andel av husstandene har fiber, eller tilgang til fiber, enn husstandene i våre nabokommuner. Nord-Østerdal Kraftlag, NØK, opplyser at 1.415 husstander har installert fiber og at 712 har tilgang til, men ikke ennå installert. Totalt betyr dette at 2.127 husstander har eller har tilgang til fiber. Antall husstander totalt sett i kommunen er 2.340, inkludert gårdsbruk og kårboliger. Dette betyr at om lag 90 prosent av kommunens husstander har tilgang til fiber og at om lag 60 prosent har installert fiber. Dette er bedre tall enn noen andre kommuner i Hedmark kan vise til!

Det har de siste årene blitt gjennomført flere såkalte dugnads-fiberprosjekter. Dette er prosjekter der oppsitterne i det aktuelle området utfører noe av arbeidet som må gjøres for å få fram fiber. Utbyggerne, som Eidsiva eller Telenor, sier at den viktigste oppgaven oppsitterne kan gjøre er å kartlegge interessen for å knytte seg til fibernettet. Videre ønsker utbyggerne hjelp til å lage gode adresselister som kan benyttes når det skal tegnes kontrakter med abonnentene. Lokalkunnskap er alltid nyttig. I noen tilfeller utfører også innbyggerne selv deler av eller hele behovet for gravearbeid på dugnad.

Det offentlige setter hvert år av midler som er øremerket til å støtte bredbåndprosjekter. Tilskudd fra det offentlige er nødvendig i de områdene som ikke er kommersielt lønnsomme å bygge ut. De benyttes også for å bidra til en økt utbyggingshastighet totalt sett. Staten fordeler midlene gjennom Nkom (Nasjonale kommunikasjonsmyndighet).

I tillegg støtter fylkeskommunene og kommuner i noen tilfeller slike prosjekter.

I Tynset kommune er det i løpet av de siste 2-3 årene utført dugnads-fiberprosjekter i Tyllaldalen, Neby/bygda, Bangmoen og Lonåsen. Brydalen vil få fiber innen utløpet av 2019. Samtlige av disse prosjektene har fått kommunalt tilskudd. I Brydalen har også Nkom bidratt med midler. Vi vet også at det er tilsvarende prosjekter på gang på Auma og på deler av Fåset.

Tynset kommune har foreløpig avsatt 3 millioner kroner øremerket støtte til bredbåndprosjekter. Foreløpig er det bevilget 2,124 millioner kroner til følgende områder og prosjekter:

- Tyllaldalen kr. 200.000
- Neby/bygda kr. 400.000
- Brydalen kr. 1.477.000 (i tillegg kr. 1.959.000 fra Nkom)
- Bangmoen kr. 100.000
- Lonåsen kr. 100.000

Bangmoen og Lonåsen blir ferdig bygd ut i år. For Brydalen er det skrevet kontrakt med Eidsiva om at utbyggingen skal være ferdig innen 31.12.2019. Det er ikke trukket fiber fra Tynset til Brydalen enda. Men NØK har startet noe strekking og graving i Brydalen. Det er ikke så ofte at slikt arbeid startes før det er skrevet bindende avtale med et minimum antall abonnenter i et område. Men NØK har tro på at en stor andel av husstandene i Brydalen vil tegne seg som abonnenter og har "tjuvstartet" på prosjektet.

I noen områder tar det lengre tid enn innbyggerne skulle ønske, fra kontrakt er signert til fiber er på plass i heimen. Slik er blant annet situasjonen i Brydalen. Årsaken til at dette tar tid er blant annet at Hedmark har fått god uttelling på søknader om midler fra Nkom. Dette fører til mange prosjekter, og det er bra. Samtidig utfordrer dette leverandørenes kapasitet til å bygge ut i ønsket tempo.

I forhold til sammenlignbare kommuner er andelen husstander med raskt bredbånd som nevnt god i Tynset kommune. Det er allikevel områder som gjenstår, og for de som bor i disse områdene er det liten trøst at andre har fått raskt bredbånd. Lokale initiativ er i mange tilfeller det som kreves for å få i gang nye bredbåndprosjekter.

Skap din egen jul!

Julen er nært forestående, noe vi minnes om i butikker, på TV og i radio. Alle har et forhold til julen. Noen elsker den, andre ikke. Norge er et multikulturelt samfunn, og ikke alle som bor i Norge kom hit med de juletradisjonene vi er vant til.

ELSKER JUL: Mahnaz elsker å pynte til jul. - Vær med og skap dine egne tradisjoner i julen. Gjør andre glade, råder hun.

Tekst og foto: Marit Arnesen / MPRESS

Mahnaz Moayeri kom fra Teheran i Iran til Tynset og Norge i 1994. Hun fikk erfare at det tar tid å knekke både språk-, kultur- og matkoder. Som en multikulturell medborger mener hun at hun er heldig som også kan glede seg over å delta i det positive andre kulturer kan tilby. Selv er hun og familien muslimer, men de er ikke redd for at deres tro tar skade av å delta i den norske julefeiringen. Hun har følgende råd å komme med til de som føler seg fremmede overfor vår julefeiring.

– Snu tanken. Jul er ikke bare en religiøs feiring, og ikke bare en norsk feiring, men en tradisjon der vi feirer glede og skal skape glede for hverandre. Lag din egen feiring. Det er viktig å ta til deg de positive sidene andre kulturer har, smiler Mahnaz. Selv feirer hun og familien det de synes er positivt med den norske julen.

– Vi baker pepperkaker, har juletre, pynter i huset og gir andre og hverandre gaver. Hva har det med religion å gjøre? spør hun.

Familien mener at å feire jul og å være med i det norske fellesskapet er viktig og at det ikke

er noen trussel i forhold til egen tro og religion.

– Sier ikke alle religioner at vi skal gjøre hverandre glade, være gode mennesker og gjøre gode handlinger? Tenk litt over at du skal være glad og gjøre noe godt for andre, sier hun.

Mahnaz mener også at det er viktig for barna som vokser opp i Norge at de får føle seg på linje med andre norske barn.

– Vi feirer jul og det er ikke farlig. Vi spiser ribbe, medisterkaker og pølser på julaften. Det er ikke farlig. Til dessert har vi ofte is, og etter maten åpner vi gavene, koser oss og snakker sammen, smiler hun.

Første juledag sover de lenge, spiser en lang julefrokost, et frokostbord som barna har ansvaret for. Det er en av familiens egne juletradisjoner. Ungene spiller musikk, og familien koser seg. Nyttårsaften spiser de pinnekjøtt eller kalkun. Iransk nyttår, Norouz, feires 21. mars og markerer den første vårdagen. (Du kan lese om iransk nyttår på www.iran.no/nyttaar.html)

– Da feirer vi vårt nye år. Da har vi også fokus på hvordan vi kan gjøre andre glade.

Vi maler egg og gir hverandre små gaver, ikke materialistiske gaver. I Iran er det vanlig å gi hverandre en pengeseddel med en hilsen på. Jeg har fortsatt flere jeg fikk av min far. Det er ikke vanlig at barn gir gaver på denne dagen. Så sier vi "norouz" til hverandre. Norouz betyr "ny dag", forklarer hun.

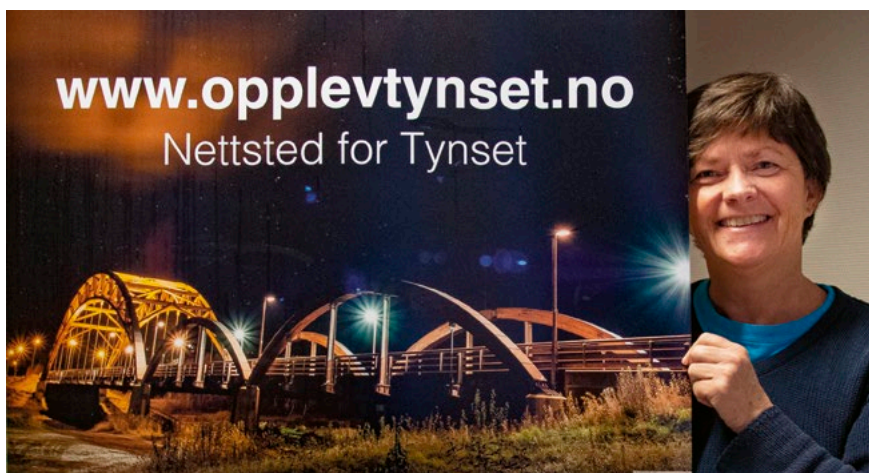
Vi som er født og oppvokst i Norge er opptatt av at alle skal følge våre tradisjoner. Burde ikke vi også respektere våre multikulturelle medborgeres tradisjoner og se det som en berikelse av vår egen kultur slik Mahnaz ser det? Så kan vi glede Mahnaz ved å si "norouz" til henne den 21. mars, slik hun gleder oss gjennom å si "God jul".

Til daglig er Mahnaz spesialpedagog ved Tynset ungdomsskole og arbeider som flerkulturell rådgiver i Regionrådet for Fjellregionen gjennom sitt eget firma Moaråd. Hun har utarbeidet flere informasjonsbrosjyrer om det norske samfunnet, som du kan se på hennes nettside www.moarad.no.

- Bli med og skap flotte nettsider på opplevtynset.no

Eli Riset i Tynset Arrangement oppfordrer næringsliv, lag og foreninger i Tynset kommune til å være med.

Tekst og foto: Marit Arnesen / MPress

ØNSKER INNSPILL: Eli Riset i Tynset Arrangement ønsker innspill til opplevtynset.no

6. juli ble nettstedet opplevtynset.no lansert, en felles markedsføringskanal for aktiviteter og tilbud som reiselivet, bedrifter, lag og foreninger kan tilby tilreisende.

– Det har vært sørgelig mangel på en samlet oversikt over hva som skjer eller hva du kan oppleve i Tynset. I mange år har det vært etterlyst en samlende infoside for aktiviteter i Tynset, en side som ikke er tjenestebasert. Det vil si en nettside som ikke primært er for innbyggerne i kommunen. Nettsiden opplevtynset.no skal være reiselivsbasert, men både kommunen som tjenesteyter og næringslivets tilbud får plass, forklarer Eli.

Temainndeling

Førstesiden er delt inn i hovedtemaene ”Se og gjøre”, ”Handel og service”, ”Anbefalinger”, ”Spise og bo”, ”Om Tynset”, ”Hva skjer” og ”Instagram”. Disse temaene er igjen delt i undergrupper.

Velger du eksempelvis ”Se og gjøre” kommer til en ny side med kategoriene ”Historiske perler”, ”Friluft og natur”, ”Lek og sport”, ”Savalen” og ”Utsmykninger og Utstillinger”.

Velger du ”Friluft og natur” blir tilbudene som fotturer og fiske presentert med bilder i løpende tekst. I tekstene kan du klikke deg videre til leverandørene av de forskjellige aktivitetenes egne nettsider.

Kategorien ”Handel og service” er siden hvor næringslivet synliggjøres gjennom bransjeinndeling. I midten av november fikk Tynsets bedrifter tilsendt informasjon om hvordan de enkelte firmaene kan synliggjøres gjennom forskjellige abonnementer.

En liste over alle næringsdrivende i kommunen er dessuten gruppert under bransjer på siden uten mer informasjon eller lenker knyttet til firmanavnene.

Hun oppfordrer alle næringsdrivende, lag og foreninger, som vil markedsføre seg på siden, om å sende tekst og bilder til henholdsvis post@opplevtynset.no og bilder@opplevtynset.no

– Nå er vi i full gang med å legge inn alle vinteraktivitetene i kommunen, forklarer Eli.

I desember presenteres vinterversjonen, versjon 1.1. Til våren lanseres versjon 2.0.

Tynset Arrangement er ansvarlig for å få alt innholdet på plass. Til å gjøre jobben er blant annet PR-selskapet Digiko AS leid inn.

– Det er fortsatt mye tynsethistorie som ikke er på plass. Det er viktig å fortelle Tynsets historie, understreker hun.

Ressursgrupper

For å innhente disse opplysningene er flere ressurspersoner på historie kontaktet og selvsagt Nordøsterdalsmuseet. Når det gjelder natur- og fritidsaktiviteter er blant annet tur- og idrettslag med i en ressursgruppe. Ellers innhenter Tynset Arrangement annen spisskompetanse når det er behov for det.

Tynset kommune har finansiert prosjektet med 120.000 kroner. Etter en anbudsrunder vant Frontal Media på Røros anbudet om å levere nettstedet. Tynset kommune eier domenet, men skal ikke eie nettstedet på sikt. Per dags dato drifter Tynset Arrangement nettsidene.

– Det tas så mye flotte bilder i regionen,

kommenterer Eli og oppfordrer alle til å sende inn foto til bilder@opplevtynset.no så de kan legges ut på nettsiden. Andre innspill kan mailes til post@opplevtynset.no. [Opplevtynset.no](http://opplevtynset.no) har også egen Facebook-side og Instagram-konto.

Det er også lagt inn en arrangementskalender på nettsiden. I den sammenheng samarbeider Tynset Arrangement med kommunens kulturkontor og Destinasjon Røros.

– Vi vil svært gjerne komme i dialog med fritidsboende i kommunen. Ta gjerne kontakt og fortell oss hva dere ønsker av nettstedet opplevtynset.no, oppfordrer Eli.

Gavepapir er restavfall

Du kan hente en gratis sekk til julepapiret på kommunens servicetorg, eller på en av FIAS sine gjenvinningsstasjoner.

FIAS Tlf.: 62 49 48 00 • www.fias.no

Ordførerens side

Foto : Ingrid Eide / Ingrafo

Et sentrum for alle!

Tynsets visjon: "Tynset for alle" begynner å feste seg. Rundt omkring i kommunen, gjennom planer og i ulike saker reflekteres det over nettopp dette, om hvordan Tynset kan bli et enda bedre sted å leve og bo for alle som ønsker det.

Dette bør vi også reflektere over når det gjelder sentrumet vårt. Hvordan kan sentrum fremstå enda triveligere og bli et sted som blir besøkt enda oftere, av enda flere?

Med visjonen som et bakteppe, er det arbeidet en del med sentrumsutvikling i Tynset de siste årene gjennom et prosjekt kalt BID. Målet med prosjektet har vært at kommune, næringsliv og andre interessenter legger planer for forskjøning og utvikling av sentrum i fellesskap, med mål om at alle skal bidra for å få det til.

Jeg mener det er en viktig og riktig tankegang siden slik utvikling og forskjøning kommer alle til gode. Både de som bor i sentrum, de som jobber der, de som benytter seg av sentrum gjennom handel- og service-tilbud, de som driver næring i sentrum og kommunen. Målet for sentrum bør være at det skal være trivelig, folk skal oftere benytte uterommet i sentrum for å generere mer liv og røre, flere skal benytte Tynset sine tilbud innen handel og service og vi skal være attraktive for å tiltrekke oss enda mere næringsvirksomhet.

Med dette som mål har vi hatt arbeidsgrupper i sving som jobbet med:

- **Skilting:** Målet er å skilte bedre fra hovedveiene inn mot sentrum, men også å skilte i sentrum for at våre gjester lettere skal kunne finne frem til det målet de søker.
- **Forskjøning og beplantning:** Målet er at flere skal samarbeide for helhetlig forskjøning gjennom beplantning og belysning for å gjøre sentrum enda triveligere.
- **Torget** foran Tolga-Os Sparebank og Alvdal-Tynset Sport: Hvordan skal vi

få til en hyggelig møteplass og torgplass der folk får lyst til å sette seg ned og slå av en prat, samtidig som butikkene blir ivaretatt med tanke på parkering. Dette torget fortjener for øvrig også et navn, kanskje du har et forslag til hva dette torget bør hete?

- **Nettsiden opplevtynset.no** hvor vi ønsker å vise frem mest mulig av det Tynset har å by på, slik at besøkende, turister og andre kan finne ut av hva vi har å tilby og hva som skjer på Tynset og i regionen til enhver tid.

Det formelle BID-prosjektet er nå avsluttet, men det viktige samarbeidet er startet og vil bli videreført i fortsettelsen på en eller annen måte. Vi tenker blant annet å danne en sentrumsforening som bør bestå av innbyggere, næringsliv, representant fra kommunen med flere, der målet for fortsettelsen er hvordan vi i fellesskap kan utvikle Tynset sentrum til beste for våre innbyggere, våre naboer, besøkende og turister.

Jeg ønsker med dette å rette en forespørsel til alle dere der ute. Har du lyst til å være med på å bidra til utvikle Tynset sentrum i fortsettelsen? Kunne du tenke deg å være med i en slik sentrumsforening? I så fall hører jeg gjerne fra deg.

Gjennom BID-prosjektet ble også dette med bystatus diskutert. Styret som var sammensatt av folk fra næringslivet, kommunen og andre interesserte mente det ville være klokt å søke bystatus. Bystatusen i seg selv er nok ikke avgjørende viktig for Tynset, men det å ha noen ambisjoner og mål om utvikling av vårt sentrum og ikke minst vårt regionsenter er utrolig viktig. Og det å søke bystatus kan være et av virkemidlene for å bygge et godt omdømme og fortelle resten av Norge om våre ambisjoner, samt vise at vi er i stadig vekst og utvikling. Det vil trolig kunne gi oss noe tilbake over tid, og da er det kanskje riktig å benytte virkemiddelet?

Bokbad

i Tynset bibliotek

Torsdag 24. januar 2019 kl. 19.00

Reidar Müller: Skogens historie og den besværlige trangen til å spore ulv

Foto: Harald Meebbe

Alle har et forhold til skogen, men hvor godt kjenner vi den egentlig? I dette foredraget vil forfatter Reidar Müller fortelle om skogens naturhistorie, om hvordan mennesket har sett på den gjennom tidene og ikke minst om dens arter, ukjente og kjente. Han vil fortelle om når skogen oppsto, om da den kledde Arktis og Antarktis, om skogbranner og om overtro - og ikke minst om en besværlig trang til å spore ulv.

Reidar Müller har doktorgrad i geologi og er tilknyttet Universitetet i Oslo som forsker. I tillegg er han utdannet journalist og har skrevet jevnlig om forskning i Aftenposten. Den forrige boka, "Det som ble Norge", vakte begeistring og gjorde forfatteren til en ettertraktet foredragsholder.

Bokbader: Arne Eggen

Noen tenker kanskje at ønske om byen Tynset bare er jåleri og fjas, og tenker at Tynset er og blir ei bygd. Jeg tenker at Tynset har både bygd og by, og det har vi hatt i alle år. Uttrykket "å gå neppå by'n" har eksistert i mange tiår, for sentrum omtales fortsatt som byen og bygdene består.

Vi vil trolig bli sett på som at vi tror at vi er noe, men hvis vi får vinning av det og tiltrekker oss mer oppmerksomhet og gjør oss mer attraktiv for næringslivet, så er det kanskje verdt det.

Halvparten av Tynsets innbyggere bor i bygder som trenger næring videre for å eksistere og tiltrekke seg flere innbyggere. Det må vi som kommune sørge for at de får muligheten til. Den andre halvparten av våre innbyggere bor i Tynset sentrum. Et sentrum som har et potensiale for å vokse, hvis vi legger til rette for det og arbeider for det.

Så kan man jo stille seg spørsmålet om hvorfor man må vokse. Til det vil jeg si: Slik som inntektssystemet og fordelingspolitikken har blitt i Norge, så er hver innbygger viktig for å få flere til å dele på fellesregninga som skal skaffe kommunen økonomiske midler til å yte gode tjenester for sine innbyggere. Derfor vil det, for å kunne yte gode tjenester i fremtiden, være avgjørende hvor mange innbyggere man har. Det er også viktig å være flest mulig for å kunne sikre lokalskykehusets eksistens, en god videregående skole, nærhet til statlige tjenester og så videre. Så av flere grunner trenger enhver kommune hver eneste innbygger de kan få.

Jeg ønsker meg mest av alt, innbyggere som velger Tynset fordi de ser kvaliteten ved å bo nettopp her; på bygda eller i byen. Valget er faktisk ditt!

*Julehilsen fra
ordfører Merete Myhre Moen*

**Vi ønsker våre
lesere en riktig
god jul og et
godt nytt år!**

UKM Tynset 2019

Alvdal og Tynsets lokalmønstring 2019
arrangeres på Sjulhustunet i Alvdal den 6. mars.

Tekst og foto: Mia Preine

I den anledning startet vi opp med en UKM-gathering den 24. september der både kommunekontaktene, kulturskolekontaktene og lokale ungdommer kom for å høre Mia Preine fortelle om hva slags arena UKM er, hvordan lokalmønstringen foregår og om KUA.

På dette møtet ble det diskutert og kommet med idéer til hva vi eventuelt kan gjøre annerledes på neste lokalmønstring, samt pratet om hvilke interesser unge i nærområdet har. Alle idéer ble nedskrevet og brukt til å lage en liste for mulige workshops vi kan holde i tiden frem mot lokalmønstringen. Det er viktig å få frem at ingen idéer er for teite eller dumme, derfor ble alt nedskrevet og tatt vare på. Ved møteslutt ble det gitt ut et ark der arrangørinteresserte kunne skrive ned sin kontaktinformasjon dersom de skulle ønske å være med på planlegging og gjennomføring av kommende lokalmønstring. Mia fikk ansvaret for å kontakte de på lista, og har nå satt sammen en nett arrangørgjeng med ungdom i fra både Tynset, Alvdal og noen i fra Folldal.

Det ble innkalt til et arrangørmøte den 2. november. UKM Alvdal og -Tynset sin unge arrangørgjeng består per i dag av ungdom i alderen 15-18 år. Under møtet ble det idémøtet om hva vi burde gjøre for at lokalmønstringen skal bli enda mer spennende både for deltakere, men også for de som gjør dette mulig. Det ble fordelt oppgaver og planlagt flere sammenkomster for arrangørgjengen. Denne gjengen består av: Mia Preine (18), Emilie Hagesveen Hagen (18), Leif Tollef Krogh (17), Amund Mælen (16), Ina Hyttemoen Haugland (16), Nida Grindal (16), Peder Blæsterdalen (16) og Daniel Grindflek (15).

ARRANGØRGJENGEN: Ved flygelet står f.v. Daniel Grindflek, Ina Hyttemoen Haugland, Mia Preine, Emilie Hagesveen Hagen og Amund Mælen. Peder Blæsterdalen, Nida Grindal og Leif Tollef Krogh var ikke til stede da bildet ble tatt

FAKTA

UKM

- Ung Kultur Møtes (Ungdommens Kultur-Mønstring)
- IKKE en konkurranse
- For alle 10-21 år (13-21årige kan gå videre)
- Ytringsfrihet, en åpen møteplass der du kan være deg selv
- Ungdom treffes, møter kulturer og deler sine interesser med hverandre
- En god yrkesfremtidigplattform

KUA

- Kreative Unge Arrangører
- Arbeider med fylkesmønstringa og synliggjøring av UKM i fylket

En UKM lokalmønstring består av

- UKM crew
- Workshops
- Kunstutstilling
- Forestilling

Hva kan meldes på?

- ALT!
- Musikalske innslag, dans
- Kunstinnslag
- Slampoesi
- Høytlesing av dikt, historier og andre tekster
- Visning av hvordan du lager noe (f.eks. mat)
- Virkelig alt mulig! Ved spesielle behov bes det ta kontakt med kommunekontakten

Mia Preine representerer Tynset i KUA og er veldig aktiv i UKM-miljøet både som KU(A), arrangør og deltaker.

UKM Tynset på nett: <https://ukm.no/alvdal-tynset/>

Nå eller aldri - siste innspurt!

Turstiene og gangbrua over Neby er snart fullfinansiert, men det mangler fortsatt 500.000 i egenkapital på å nå målet.

Og nå haster det – fristen for å samle inn resten av pengene er satt til 1. januar 2019. Hvis ikke finansieringen er på plass innen den tid, må hele prosjektet utsettes enda et år.

I snart to år har Nebybruas venner stått på for å samle inn pengene som skal til for å få bygd ei gangbru over Glomma på Neby, på samme sted og på samme brukar som den forrige brua som ble revet i 1943. Underveis har prosjektet vokst seg større, og favner nå også et stort nettverk av eksisterende og planlagte stier på begge sider av elva. Brua blir navet som knytter disse sammen.

Tynset turlag og Tynset kommune har sammen med Nebybruas venner inngått en avtale om prosjektet, der Nebybruas venner står for å reise pengene til brua, turlaget har ansvar for prosjektering av stiene, og kommunen står for søknaden om spillemidler.

Spillemidlene er tenkt som en håndrekning for å ta toppen av finansieringen av prosjektet. Fristen for å søke er i januar, og derfor må de siste hundretusenene som trengs være på plass innen den tid.

– Vi fikk det litt mer travelt enn vi trodde med å få tak i de siste pengene, men vi har tro på at tynsetingene ønsker dette så sterkt at vi kommer i mål, sier styreleder i Nebybruas venner, Trond Kletvang som er en av Tynset Rotaryklubbs representanter i styret. Han appellerer til både menigmann, foreninger og bedrifter om å gi en skjerv, enten i form av medlemskap eller rene gaver. Tynset Rotaryklubb er dessuten største lokale bidragsyter til brua. Han sier at alt står klart til å starte byggingen, det mangler bare de siste kronene.

– Hvis vi ikke får dette på plass innen fristen må vi vente enda et år med å søke spillemidler. Da er jeg redd vi ikke klarer å holde trykket oppe, sier Kletvang.

I innspurten av november var egenkapitalen på 600.000 kroner. Mange medlemskap og

gaver hadde kommet inn de siste ukene.

– Første uka alene fikk vi i underkant av 100.000 kroner og det er fantastisk. Men det er fremdeles et stykke igjen før vi når målet om å samle inn 500.000 før nyttår, kommenterer Kletvang.

Gi en julegave til Tynset

Vil du også bli en brubygger? Gi en julegave til Tynset i år og få to mil med sammenhengende turstier og en etterlengtet gangbru over Glomma på Neby tilbake. Byggingen starter høsten 2019 når vannstanden i Glomma er på sitt laveste, men bare hvis prosjektets egenkapital er fullfinansiert. Bli medlem ved å betale inn kontingenten på 200 kroner til:

- Vipps: 102014
- Sparebank 1 Østlandet: 1822 68 80298
- Tolga-Os Sparebank: 1885 17 57798

Husk å sende navn og epostadresse til karin.sletten@fjellnett.no for registrering i medlemsregisteret. Du kan også gå inn på Facebook-sida Nebybruas venner eller på nett-sida nebybrua.no.

Vil du gi en julegave? Da bruker du de samme kontoene eller Vipps.

Vandringer langs elva – helse i hver tur!

– Brua vil kunne bidra til hverdagsaktivitet for alle, sier helseleder og kommuneoverlege i Tynset, Knut Selmer. Han sier Neby bru er et viktig prosjekt for hele befolkningen.

Tynset kommune vedtok Folkehelseplan for kommunen i desember 2017. Utgangspunktet er at tiltak for å bedre folkehelsen skal gjelde for flest mulig i en befolkning.

– Effekten på folkehelsen er størst når tiltakene gjelder for større grupper. Samtidig er det i planen lagt vekt på at det skal være et samarbeid med frivillige lag og foreninger.

Byggingen av gangbru på Neby er et godt eksempel og helt i tråd med Folkehelseplanen, sier Selmer.

Han mener at prosjektet, i samarbeid med Tynset kommune, bidrar til å utvikle fri-luftslivet i nærområdet og sikre folk tilgang til attraktive nærområder for fritid, fysisk aktivitet og rekreasjon.

– Dette er en viktig del av infrastrukturen som bidrar til alles dagligliv og folkehelse, sier han.

– Nettet av turstier og veier som bindes sammen av brua bidrar til å binde grender sammen og gjør det mulig å ha aktivitet året rundt for gående, syklende, sparkende og ski-gående. Brua bidrar også til en trygg skole- og arbeidsvei for barn, ungdom og voksne. Den blir tilgjengelig for alle, uansett alder, kulturell bakgrunn eller fysiske forutsetninger, sier kommuneoverlegen.

Oppfordrer alle til å bidra

– Duett støtter dette prosjektet og har gitt en gave til Tynset for å få bygget gangbrua på Neby. Vi utfordrer andre bedrifter på Tynset til å bidra og kjenne sin besøkelsestid. Det er nå det gjelder skal brua bli en realitet, sier økonomidirektør Halvor Hektoen i Duett.

Styret i TransØsterdalen har besluttet å gi 10.000 kroner av overskuddet for 2018 til Neby bru.

– Det er positivt i et folkehelseperspektiv, og det er positivt for oss i TransØsterdalen. En sånn liten bru er kjærkommen for syklistene, sa leder Per Inge Sagmoen til tynsetingen.no 6. november.

Like før Tynsetmagasinet gikk i trykken ga sivilingeniør Ola Grønn-Hagen 50.000 kroner til brua gjennom sitt firma Nordøstkonsult AS.

HÅPER PÅ GIVERGLEDE: Styret i Nebybruas venner ved Håkon Fiskvik, leder Trond Kletvang, Tore Stubbe og sekretær Karin Tørklep Sletten håper på giverglede fra nærings- og foreningsliv samt fra tynsetingene slik at nye Neby bru kan bygges i 2019

UTFORDRER: Økonomidirektør Halvor Hektoen i Duett oppfordrer næringslivet i Tynset til å bidra til at nye Neby bru blir en realitet

HVERDAGSAKTIVITET: Helseleder og kommuneoverlege i Tynset, Knut Selmer, mener nye Neby bru vil bidra til hverdagsaktivitet for alle

Hva skjer i Tynset Vinter 2019

NÅR	HVOR	HVA
JANUAR		
12/1 kl. 13.00	Galleri Elgen	Rachel Haarseth: Tynset sykehus og gamle sentrumsbygninger – akvareller. Står til 6/2
12/1 kl. 14.00	Tynset kulturhus	Jazzklubben: Barnejazz
19/1	Tynset kulturhus	Skolemusikkjubileum
24/1 kl. 19.00	Tynset kulturhus	Bokbad. Reidar Müller: "Skogens historie og den besværlige trangten til å spore ulv"
31/1 kl. 19.00	Tynset kulturhus	Teater Innlandet: "Kim F."
FEBRUAR		
1/2	Orkelbogen	Femundløpet: Sjekkpunkt Orkelbogen
2/2 kl. 20.00	Tynset kulturhus	Jazzklubben: "Falkevik"
9/2 kl. 19.00	Tynset kulturhus	Riksteatret: "Fuglane"
MARS		
6/3 kl. 18.30	Sjulahustunet	UKM 2019: Lokalmønstring Tynset og Alvdal
8-10/3	Savalen	Ski-NM junior
13/3 kl. 18.00	Tynset kulturhus	Teater Innlandet: "Jungelboken"
23/3	Tynset kulturhus	Tynset barne- og ungdomsteater og Ttrafo: "Mysteriet på Tåkedalen pensjonat"
27/3 kl. 15.00	Tynset kulturskole	Myldredag
29/3 kl. 18.00	Tynset kulturhus	Riksteatret: "Bukkene bruse lager buksebrann"
30/3 kl. 20.00	Tynset kulturhus	Jazzklubben: "Ånnäsuolo"

Tynset Kino Jula 2018

Aquaman
Norgespremiere 1. juledag
Action, eventyr, fantasy

Troll - Kongen hale
Norgespremiere 1. juledag
Animasjon, eventyr, familie

Mary Poppins vender tilbake
Norgespremiere 1. juledag
Eventyr, familie, musical

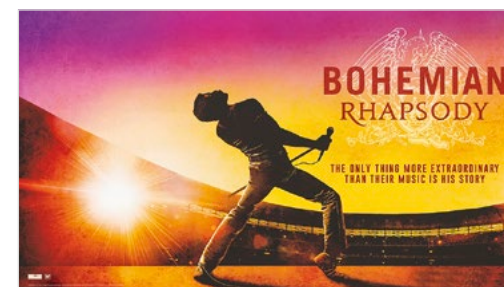
Sonja
Norgespremiere 1. juledag
Drama

For vi er gutta
Drama (for alle)

**Spider-man
Into The Spider-verse**
Animasjon

Bohemian Rhapsody
Biografi, drama, musikk

Månelyst i Flåkløya
Animasjon, familie